

H. PALAKACHIAN, Directeur - Rédacteur
de la Revue Hebdomad. „MÉGHOU“,
171, Rue Kabristan, Péra, CONSTANT/PLE

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Քուրբիա՝ տարեկան 250, վեցամսեայ 125 շրշ
Եւրոպա՝ — 60 ֆրանք.
Ամերիկա՝ — 3 Զոլար.

Ա. ՏԱՐԻ

Թիւ 5

1927

ՅՈՒՆԻՍ 16

Հասք 5 դրու.

مَكْفُوف

صاحب و مدير مسئولی هوونان پالاقاشيان

استانبول بك اوغلى قبرستان سوقاق تومرو ۱۸۱

Arsofiuster, hupaqիր եւ Պասախ. Տճօրէն՝

Յ. Գ. ՓԱԼԱԳԱՇԵԱՆ

Կ.ՊՈԼԻՍ, Բերա, Գապախասան փողոց, քիւ 1711

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ՝

Տողը 10 զրու.

Զսպուած գրու-
թիւնի վերա-
դարձուի:

Հասք 5 դրու.

Կը հրատարակուի ՀԻՆԳՇԱՐԹԻ օրերը

«ՄԵՂՈՒ»-ի շտապիկայ Թիւնն կը սկսի կը հրատարակէ

ԱՆՄԱՀՆ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱՅԻ ՏԻԵԶԵՐԱՀՈՉԱԿ

ԵՐԵՔ ՀՐԱՅԱՆԱԿԻՐՆԵՐ

Ընկիր վեպը իբր Թերթոն, 8 էջնոց պրակներու ձեռով:

ՅԱՐՄԱՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐԲՑՈՒՆ

Ուրիշ օրջաններու մէջ, դիւրին էր որոշում տալ ընտելի մասին, ու
ովհետեւ կը գտնուէր միշտ աջառու եպիսկոպոս մը կամ մէկ երկու
եպիսկոպոս որոց վրայ կը կեդրոնանար Ազգին մատուցած ծառայութիւնը:

Հիմա դարձեալ փոխուած է. եպիսկոպոսներէն գրեթէ բոլորը զիրար
կ'արժեն, իսկաւ անարժաններէն զաւել որոց վրայ խորհիլ անգամ չար-
ժեք: Բայց ի՞նչ պիտի ընենք. կա՛մ վարդապետներուն մէջ մարդ փնտնելու
էն ընտելով եպիսկոպոսացնելու ենք, եւ կամ եպիսկոպոսներուն մէջ
պիտի ընտելն չարիքին փոխադրուին:

Զարիքին փոխադրուին մենք կը նկատենք, ներկայ պարագաներու մէջ,
Եպիսկոպոս Պատրիարք Տ. Յովն. Արքեպ. Արքարունին, որ օրուան մարդն է հիշ:

Արքարեւ, ի՞նչ է մեր սպասածը՝ ընտելութիւն Պատրիարքէն:

Մենք կ'ուզենք որ, Պատրիարք, Նախ՝ սիրէ իր Ազգն ու Եկեղեցին,
«ճամբարապետ եւ ո՛չ կարծեօք», եւ իբրեւ Հոգեւոր Պետ՝ արթուն հսկէ
ժողովուրդին հոգեւոր շինութեանը, եկեղեցիներու, դպրոցներու եւ բա-
րեգործական հաստատութեանց նիւթական մասնակարարութեան հոգը բա-
ցարձակապէս վերապահելով աշխարհական ժողովներու:

Երկրորդ՝ կ'ուզենք որ Պատրիարք իր մահուր եւ ազնուական կենցա-
ղով, իր օրինասիրութեամբն ու պարսնահամալսութեամբ, իր անճանա-
խընդունութեամբն եւ ուղղամտութեամբ ժողովուրդին սէրն ու համակրու-
թիւնն առ ինքն գրաւէ եւ անձին օրինակաւ բարոյապէս ազդէ ստորա-
կարգեալ պաշտօնէութեան վրայ:

Երրորդ՝ մենք կ'ուզենք որ Պատրիարք ազգային օրջանակէ դուրս եւս
յարգ ու պատիւ վայելէ, եւ մանաւանդ իր անցեալովն ու անձնական
արժանիքովը համակրութիւնն ու վստահութիւնը շահած ըլլայ Հանրապե-

ԶԱՅՆ ՄԸ ՅԻՄՆԱՍՏԵՆ

«ՄԵՂՈՒ» ԵՒ ԵՆՈՎԷ ԱՐՄԵՆ

Իւզէս, 7 Յունիս 1927

Մեծայայտ Բաւեկաւ

«Ժամանակ»-ի մէջ տեսայ ծանուցումը
Ձեր «Մեղու» ինչ:

Կը շնորհաւորեմ դեռ յոգնած չըլլալ-
նուդ:

Կրնամ գուշակել Ձեր համագործած թեր-
թին ուղղութիւնը եւ ներկային ալ, նպա-
տակներէն մէկը:

Կարգ մը գրիչները ունիմ, որոնց կը
կարծեմ թէ յարմար ընտել կրնայ ըլլալ «Մե-
ղու»-ն: Կ'ըսեմ առաջիկային թէ ի՞նչ են:
Վստահաբար գուշակալ զո՞րք կը մնամք:

Եթէ կ'ուզէք, հ, ճեցէք քանի մը թիւ
նմուշ զրկել, որպէսզի գիտնամ թէ զրկե-
լու եւ գրուածքները:

Ձեր մղած պայքարին հետեւած եմ օրն
օրին, դո՛ւնակուութիւնով:

Մե՛ղք սակայն որ՝ Ձեր եւ նմաններու
աշխարհի ճիգերն անաղգնեցիկ կը մնան
պզտիկ ցնցում մը անդամ առաջ բերելու
փորձեան օճախին մէջ, զոր հիմէն մար-
բադործել Ազգին ներկայի շահերուն գե-
րագոյն հրամայականն է:

Եթէ Ընդհ. Ժողովը ալ չյաջողի ժա-
մանակակից ամենակեղտոտ ոչնչութիւն-
ներն քաշել իրենց աթոռէն վար առնելու,
թող հաւաքաբար հրաժարական տայ Ազ-
գին, իբր ապիկաններու մարդկայն մը:

Ձերմային բարեկենդիւ
ԵՆՈՎԷ ԱՐՄԵՆ

«ՄԵՂՈՒ» իր շնորհակալութիւնը կը
յայտնէ սիրուած գրագէտ ազնիւ Ենովք
Արմէնի՝ իր շնորհաւորութեանց համար:
Մենք չպիտի զաղբիւնք աշխատելէ հան-
րութեան օգտին համար, ցորչափ ներքէ մեր
առողջութիւնը եւ քաջաւերութիւնը չպակ-

սական բարեխնամ Թուրք կառավարութեան, որուն հովանիին ներքեւ լինելի կը վայելէին մեր հոգեւոր ազատութիւնը :

Արդ, այս ամէն յատկութիւնները մենք միացած կը գտնենք Արեւմտեան Սրբազանի վրայ, որ թէ՛ Կեդրոնին, թէ՛ գաւառներու մէջ իր վարած պաշտօններով եւ թէ՛ իր նախկին Պատրիարք փորձառութիւններու առաջ պաշար մը մթերած ըլլալու առաւելութիւնն ալ ունի :

Ըսինք թէ չարիքին փոքրագոյնը կը նկատենք Արեւմտեան Սրբազանը : Ասիկայ կ'ըսենք անոր համար որ ուրիշ թեկնածուներ, Արեւմտեան Սրբազանի թեկնածութիւնը վիժեցնելու եւ իրենցը յաջողցնելու համար, Նորին Սրբազանութեան յառաջացեալ սարիքի կ'առարկեն, իբրեւ թէ չարիք մը եղած լլլար այն, այս կամ այն երիտասարդ ընտելիին վրայ կեդրոնացրելու համար ուշադրութիւններ :

Ասկէ առաջ տեսնենք երիտասարդները, անփորձ, անխոնամ եւ փառասէր, որոնք թէ՛ առաջնորդական եւ թէ՛ պատրիարքական պաշտօններու մէջ, չարիք միայն հասուցին եւ անդամանելի աղէտներու տեղի տան :

Արեւմտեան Սրբազանի յառաջացեալ սարիքին ինչէ՞ն արգել է պատրիարքական պաշտօնի թեկնածութեան : Պատրիարքին գործունէութիւնը փաշտօնական է : Կրակ մարելու պիտի երթայ թէ՛ հորէն ջուր քաշել, իր վրայ երիտասարդի ոյժ փնտելու համար : Պատրիարքը ժողովներու պիտի նախագահէ, եւ իր խորհուրդներով լուսաւորէ զանոնք : Ասոր համար երիտասարդական կորով պէ՛տ է, իսկ պաշտօնական այցելութիւններու համար, իր տրամադրութեան ներքեւ են կառք եւ ինքնաշարժ : Հետեւաբար, ծերութիւնը իր թեկնածութեան արգել մը չըլլալէ զատ, ընդհանրապէս առաւելութիւն մը կ'ընծայէ, քանի որ սարիքին իր նեղ կը բերէ փորձառութիւն եւ խոհականութիւն, որոնք անհրաժեշտ պայմաններ են բարոյ եւ անսայթաք պաշտօնավարութեան :

Այս տեսութիւններով, ՄԵՂՈՒ ջեմալէս կը յանձնաւարէ ընտրութիւնը նախկին Պատրիարք

ԱՄԵՆ. Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԱՐՔԵՊՍ. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻՈՅ

սի : Զեր աշխատակցութիւնը արժէքաւոր է մեզ համար, վասնորից պիտե՛ք թէ անուշառ ու անկախ նկարագրի տէր քաջավարժ գրող մ'է՛ք : Միայն կը խնդրենք որ սրբապետէք Զեր սա կարծիքը թէ, մեր « Եւ նմաններու այնքան ճիշդին անազգեցիկ կը մնան պղտիկ ցնցում մ'անգամ առաջ բերելու փորձութեան օճախին մէջ » : Ո՛չ այգիպէս : Ցնցումը յառաջ եկած է արգէն՝ եւ փորձութեան օճախը շուտով կը քայքայուի, կը յուսանք : Առանց ստոր, լ'նդհ. ժողովը կը կորսնցնէ իր գոյութեան իրաւունքը, եւ հարկ կ'ըլլայ՝ այդ պարագային՝ նոր կաղմակերպութիւն մը ստեղծել, ինչպէս ըրին Հայ Կաթողիկ մեր ազգակիցները :

Փորձութեան օճախը պէ՛տք է քայքայուի, եւ պիտի՛ քայքայուի :

ՕՐ. ԱՐՄ. ՖԵՐՀԱՏԵԱՆ կը ստանձնէ Ֆրանսերէնի եւ Հայերէնի մասնաւոր դասեր տուներու մէջ եւ կամ իր բնակարանը, Գաւրգիւղ, Մօսա, Հանի Շիւքիւ փողոց, Թիւ 36 : Դիւրուսոյց մեքոս եւ խղճամիտ աշխատութիւն :

ԱՌՈՂՋԱՊԱՅԱԿԱՆ

ԱՆԿՈՂԻՆԸ

Երբ անհանդիստ էք, եւ ջերմաչափը 37, 4 էն վեր տաքութիւն մը ցոյց կուտայ, անկողին մտէ՛ք, եւ պիտի օգտուիք : Դժբաղատաբար շատ քիչեր կը հետեւին այս խորհուրդին : Առաւօտուն, անկողնէն ելնելով կը զգան թէ աղէկ էն, բայց այսուհետեւ կը շարունակեն աշխատել : Պա՛հ, եթէ պղտիկ անհանգստութիւններու համար անկողինը մնալ պէտք ըլլա՛ր : Բայց այո՛, պէտք է անկողինը մնալ, մանաւանդ ձմեռը : Ո՛րչափ ցրտառութիւններ պիտի թեթեւ անցնէին, եթէ ենթաւ կայն անկողինը մնացած ըլլար : Անկողինն ամէնէն օգտակար եւ ամէնէն ապահով դարձանն է :

Նախ, զնդերները կը հանգստանան : Եւ ասիկայ կարեւոր է, որովհետեւ պղտիկ ճիշդ մը կրնայ զգեսնել հիւանդը, եւ անօգուտ է ցրտառութեան վրայ յոգնութիւնն ալ աւելցնել, որ ինքնին թունա-

ւորում է : Ասկէ դատ, անկողինը ո՛չ միայն նոր թունաւորում մը կը խնայէ կազմաւորութեան, այլ նաեւ կը պահպանէ սիրտը, լեարդը, սրոց ամբողջ գործունէութեան պէտք պիտի ունենանք, դէմ դնելու համար մեր վրայ յարձակող ակտիւ սերմին մանրէաթոյններուն :

Անկողինը նաեւ ջգային հանգիստն է : Հիւանդը դէ՛ կը քնանայ ընդհանրապէս : Անկողինն մէջ մնալով, ստեն ստեն քունը կը տանի, եւ այս կերպով կը հանգստանայ եւ քիչ քիչ կը կազդուրուի :

Վերջապէս, անկողինն հաճելի ջերմութիւնը շատ կը յարմարի յոգնած կազմաւորութեան : Պատկերու հորիզոնական դիրքըն իսկ հաւանականաբար իր ներդրումը թիւնն ունի, որովհետեւ այս դիրքը կը դիւրացնէ արեան շրջանը :

Վերջին փաստ : Հիւանդը քիչ կ'ուտէ եւ անուշոք ամեկու պէտք ունի : Արդ, զնդերային եւ ջգային անհանգստութիւնը քայքայեալ բացակայութիւնը կը նուազեցնէ իր կազմաւորութեան վատնումները : այնպէս որ նուազ անուշոք պէտք կ'ունենայ՝ կորուսած ոյժը նորոգելու համար :

Մէկ խօսքով, անմիջապէս որ հիւանդութեան մը առաջին երեւոյթները զգաք, պատկեցէ՛ք : Իմ շունս, որ իր ընտանիքի մէջ իրեն բոխի (անուանի բոխի մը սակայն) կը պառկի եւ չի շարժիր, երբ անհանգիստ ըլլայ : Կենդանիներէն դառ անհնր. Մտիկ մի՛ ընէք այն խորհրդատուներուն, որոնք իրենք անձամբ տուած խելիք բան մը չունին, եւ որոնք կ'ըսեն ձեզ. « Օ՛հ, թօթուրուցէ՛ք » : Մենք կ'ըսենք. « Պատկեցէ՛ք » : Առանց պիտեալութեան ցաւին, անհանգստութեան ի՛նչ ըլլալը, բժշկական սխառմանքով առաջ, ապաւինեցէ՛ք այս դարձանին զբժեր տրամադրութեան տակ ունիք միշտ. անկողինը : Խոհեմութեան համար, այս դարձանին վրայ աւելցուցէ՛ք պահեցողութիւնն ալ, եւ, յաճախ, — չեմ համարձակիր ըսել զրեթէ միշտ — պարզ անհանգստութեան մը վերածած պիտի ըլլաք ինչ որ լուրջ հիւանդութիւն մը պիտի ըլլար : Զեր գործերը պատճառ մի՛ բռնէ՛ք : Առողջութենէն աւելի կարեւոր դրո՛ծ չը կայ : Եւ, եթէ լաւ մտածէք, շահաւոր պիտի ըլլաք, քանի որ՝ քանի մը օր միայն տուներ մնալով՝ չաքաթներու կորուստը եւ նեղութիւնը վանած պիտի ըլլաք :

Իրաւ է թէ մարդ հիւանդ եղած ըլլալու դաղափարը վանել կ'ուզէ միշտ, բայց ճիշդ այս կերպով է որ կը ծանրացնէ պարագայ մը որ թեթեւ մը պիտի անցնէր : Անտարակոյս, կամքը լաւ բան է եւ պէտք չէ շատ մտիկ ընել ինքզինքը, բայց եւ կը սիրեմ խոհեմութիւնը : Ուրեմն պատկեցէ՛ք, երբ զգաք որ եւ է անհանգստութիւն :

ՏՈՒՆ, ԴՊՐՈՑ, ԵԿԵՂԵՑԻ

ՔԱՂԱՆԱՅՔ

Ասկէ 30—35 տարի առաջ, եղած է ժամանակ մը երբ մեր Նախակրթական դպրոցներուն մէջ, Այցեկու մասնագէտ ուսուցիչները, բազմաամօր Դաստիարակ-ուսուցիչներուն, մեծ յարգ կը վայելէին ու լիառատ կը վարձատրուէին: Այսօր, բարեբաղդաբար, կրթական պաշտօնէից գնահատութիւնը դառած է իր արդար կշիռը: Ամէն մարդ համոզուած է թէ Դաստիարակ-ուսուցիչներն են որ մեծագոյն դերը կը կատարեն Նախակրթութեան մէջ. ուստի և, ի չարս կրթական պաշտօնէից, անոնց կ'ընծայուի հիմա աւագ կարեւորութիւն. անոնք են որ, առարկանք մինչև իրիկուն, մանուկին քովն ի վեր, կը ջանան ուսուցանել, առաջնորդել ու անձին օրինակու վարել զանի:

Քահանան, իբրև Տաներէց և իբրև Աւագերէց, Դաստիարակ-ուսուցիչն է ժողովուրդին. ան է որ, հոգեւոր հօր մը հանգամանքով, յաճախ պիտի այցելէ իր ծուխերուն տուները, և՛ կեանքի փորձառութեամբ՝ ու Աւետարանին բարոյականութիւնը զինուած, ջանադիր պիտի ըլլայ որ անոնց ընտանեկան կեանքը չի խառնի սին վէճերով, այլ խաղաղութեան մէջ զարգանայ, ան է որ պիտի յորդորէ ծընողքները ուշադիր հսկել զաւակաց գաստիարակութեան վրայ, որպէսզի արդէ և համերաշխութեան կապով դորանայ ընտանեկան ոգին. ան է որ միտքարութեան սպեղանին պիտի դնէ վշտակիր սիրտերու վրայ, կամ օգնութեան ու յոյսի ճրագները պիտի վառէ աղքատիկ յարկերու տակ:

Այսպիսի բարի հոգի մը յիշատակը, մանկութեան օրերէն ի վեր, անջինջ մընացած է մտքին մէջ. օրհնեալ յիշատակ: Այն ժամանակ, մեր բնական թաղի եկեղեցոյն Աւագերէցը, Տէր Խաչատուր, շարժք անգամ մը, Մեծ Շուկային Հայ խանութպաններէն հացապիւր կը մուրաբ Ազգ. Հիւանդանոցին համար, և օրն օրին Մեծ Նոր խանին գրասենեակը կը յանձնէր մուրացութեան արդիւնքը:

Այն ժամանակէն այսօր, 50—55 տարի ետքը, ուրախութիւնն ունիմ ճանչնալու դարձեալ, տարբեր թաղերու մէջ, քահանաներ որոնք, իրենց ուխտին հաւատարիմ, կը փութան կը հասնին ուր որ կրնան աղքատ հիւանդի մը ցաւերն ամօքել, խեղճ որբուկի մը կեանքը փրկել, և կամ, անոք անօգնական այրի մը իրաւունքները պաշտպանել... Բնական է, անոնք իտեալ քահանայի մը տիպարները չեն դեռ. բայց ակներև է թէ իրենց պաշտօնը կը կատարեն անշահախնդիր նուիրումով, կրելով աղքատութեան

թիւեր, որուն մէջ կը տուայտին դժբաղտարար:

Պաշտօնի այս անշահախնդիր նուիրումը կը բաւէր՝ ոչ միայն ժողովուրդին յարգով ճամակրանքը հրաւիրել անոնց վրայ, այլ և արժանի կացուցանել զանոնք եկեղեցական վերին իշխանութեանց քաջալերութեամբ:

Ճաւալի է որ այս քաջալերանքն զուրկ, կը հալածուին անոնք՝ ընդհակառակը, և կամ կը լքուին անգթաբար:

Բայց, եկեղեցին կազմող ժողովուրդը չէ՞ միթէ, և Անոր իշխանութիւնը չի՞ բղխիր արդեօք իմէ:

Հայ ժողովուրդը, իրաւ, շատ պարագաներու մէջ, անխնամաբար ըսել է իրեն ծառայող անձներուն. « Գնա՛ մեռիք, եկու՛ր սիրեմ »:

Սակայն, հիմա, երբ հանրային ծառայութեան ասպարէզին մէջ, խիստ հազուադէպ դարձած են անձնուէր պաշտօնեաները, հայ ժողովուրդը գատապարտի պիտի ըլլար յաւատ, եթէ իր հնաւանդ անտարբերութեան մէջ ծրարուած, հակադարձ շարժում մը չի կատարել իմաստնաբար՝ այդ կարգի արժանայարգ պաշտօնէից հանդէպ, և վճռական կերպով չըսէր. « Եկու՛ր սիրեմ, յետո՛յ մեռիք »:

Մի՞ կապեցեալ զոռակ եզին կաշռոյց. որ պարագային համար ըսուեր է:

Հալածական, լքուին այս քահանաները ինչո՞ւ չի պաշտպանուին ուրեմն. ինչո՞ւ, իրենց պատկանած չըջապայրին մէջ, իրաւապէս գործելու ազատութիւնը չի վայելին, և աստանդական կեանքի մը դժնդկութիւնները կրելով՝ թշուառութենէ ջլատուին:

Եթէ մեր եկեղեցւոյ առաքելական կազմակերպութեան չափանիշը կուտան մանաւանդ քահանաները՝ իրենց մարդասիրական ուղւոյն անվերապա յայտնաբերու մով, եթէ՛ եպիսկոպոսներէն ու վարդապետներէն աւելի՝ անոնք են որ, ամէն օր, շօշափման մէջ կը գտնուին ժողովուրդական զանազան խաւերու հետ, ու պատկանութիւն կ'ունենան աղքեղու անոնց վրայ, պէ՛տք է որ ժողովուրդը, մէկ կողմանէ, իր քահանաները ընտրելու, պարագային, նախամեծարութիւն ցոյց տայ անոնց հոգեկան ներքին բարեմասնութիւններուն քան թէ անոնց արարողական մեքենա՛ան մարդանքներուն ու մթերածոյ ամուլ ծանօթութիւններուն: Միւս կողմանէ, արժանաւորներուն հալածումն ու լքումը պէ՛տք է նկատէ դուաճանութիւն հանրային բարեոյն դէմ:

Այս կամ այն քահանային դիրքը որոշելու համար, եկեղեցական իշխանութիւնը պարտադրուելու են ոչ թէ նախատրամադանութիւն նպատակներէ, այլ հանրային բարձրագոյն բարեոյն նախանձախնդրութենէն:

Եւ ժողովուրդին անկէ է, ուր որ հորկ ըլլայ, մղել եկեղեցական իշխանութիւնը այս պարտադրութեան՝ իր կամքին խաղաղ, օրինական յայտարարութեամբ:

5 Յունիս 1927

ՍԵՊՈՒՀ

ԱՄԲԱՍԱՆԱԳԻՐԸ

(Շարունակութիւն Բ. թիւէն եւ վերջ)

13. Տնտեսական ամենակտրուոր խընդիրներ Տնտես. Խորհուրդին չը յանձնելով, քանի՞ ժամ կարգադրութիւններ ընելը:

14. Պալլադի Ազգ. գերեզմանատան պատմական և արուեստի տեսակետով արժէքաւոր մարմարիոնները ծախել և հաշիւներուն մէջ արժէքէն շատ նուազ ոչինչ գումարներ ցոյց տրուելը:

15. Ազգապատկան կալուածոց մուրհակներն ու հաշիւները նախադ վանօրէից և Տնտես. Խորհուրդներու չի յանձնելը:

16. Սանատորեան և Դպրեվանքի խընամակալութիւններէն՝ ազգային շահերը պաշտպանելու պատրուակու գումարներ գանձելը:

17. Էվգաֆի մէջ շատ տարիներէ ի վեր ազգապատկան կալուածներու խնամքներէն և Փեշաղի գործողութիւններէն դիզուած 80,000 ոսկին գանձել տալով, հաշիւները Տնտես. Խորհուրդը բովէն չանցնելը, և հաշիւներու քննութեան մը միջոցին ալ 1000 ոսկի առարկելի ելք մը նշմարուելը:

18. Մեկքոնեան բարերարներու Հիւանդանոցին նուիրած 500 անգլ. ոսկին իր նպատակին չը յատկացնելը և առաջին տարին իսկ չը յանձնելը, Հիւանդանոցի ի նպատակ հանդանակուած դրամէն տաւտանորդ վար դնելը և հիւանդի մը համար իրեն տրուած 200 ոսկիէն միայն 100 ոսկին յանձնելը:

19. Հոգեւոյս Օհանեան Եպս.ի նուիրած և Էյուպի եկեղեցւոյն պատկանող գմբուխ քարով բնակելու տաճար թանկարկարժէք Ս. Յակոբայ աջը 70 ոսկի չնչին գումարով մը ծախելը:

20. Վախճանեալ Տ. Պարգև Ծ. Վրդ. Դանիէլեանի ապահովարութեան գումարը գտնուելով՝ Դպրեվանքին բաժինը չը վճարելը, իսկ Խաղիւպի եկեղեցւոյ բաժինէն 500 ոսկի ինքնապուլս դպրոցի նուրդութեան, 700 ոսկին ալ գանձելերի յատկացուցած ըլլալը:

21. Եռանէսքոյի կուսկած գումարին ոչնչանալը:

22. Բիւնկեանի եկեղեցւոյն պատկանող կալուածներու հասոյթներուն՝ Տեղապահին մարդոց քով գտնուելը:

23. Պաշտպանեանի կուսկի գումարները կեղծ ժառանգորդներու բաժնուելը:

24. Չաւէն պատրիարքէն իրեն յանձնուած 13,000 անգլ. ոսկիէն միայն 5000 ոսկի ձգած ըլլալը, դրամատուններու հետ ինքնապուլս գործառնութիւններ կատարել և տոկոս գանձելը, և այլն և այլն:

ԽԵՂՃ ՖԵՐԻԳԻՒՂ

Մինչև երբ խաղալիք պիտի ըլլաս ասոր անոր քմահաճոյքին: Բայց մեղքը քու վիզդ է, քանի՜ չես թօթափեր անտարբերութիւնը, եւ եկեղեցիիդ բարեգարդութեանն աւ վարժարանին բարեխառութեանը եւ հասոյթներուն ալ բարւոք տնտեսութեանը նախանձախնդիր չես ըլլար:

Հազիւ թէ 1900 ոսկի պարտք դու յացնող թաղ. Խորհուրդը մեծ դժուարութեամբ կարելի եղաւ հեռացնել եւ չէնք չնորհք թաղ. Խորհուրդը մը կադմեյ, որ քանի մ'ամսուան կարճ շրջանի մը մէջ յաջողեցաւ 500ի իջեցընել սոյն 1900 ոսկի պարտքը, եւ ահա՛ յանկարծուած կը քաշուի պաշտօնէ, ի մեծ ցաւ թաղեցիներուն, եւ չի սպասելով նորին ընտրութեան, որպէս զի գործերն անոր փոխանցէ ըստ օրինի. եւ թաղն ալ անիշխանութեան չը մատնուի, ինչպէս հիմա եղած է:

Կ'երեւի թէ այս անիշխանութեան ջերմապէս փափագողներ կան, քանի որ նոր թաղ. Խորհուրդի մը կազմութեան գէտ դժուարութիւններ կը յարուցուին:

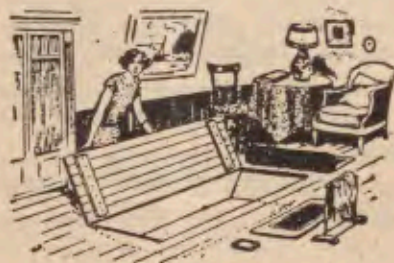
Խորհրդաւոր էր Քաղ. Ժողովոյ ընթացքը, որով անմիջապէս կ'ընդունէր թաղ. Խորհրդոյ հրաժարականը, եւ Առժամանակեայի մը կազմութեան համար ընտրելիներսւ ցանկ կ'ապրսպրէր Աւագերէցին, փոխանակ յանձնարարելու հրաժարեալ Խորհուրդին որ Լ'նտրոյ. Ժողով կազմէ, նոր թաղ. Խորհուրդը ընտրել տայ եւ գործերն անոր յանձնելէ յետոյ միայն ձեռնութիւն ըլլայ: Այն ատեն եկեղեցիին ու վարժարանին արդի անտէր անտիւրական վիճակն յառաջ չպիտի գար եւ պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալու սպասողները յուսախաբ պիտի ըլլային. մինչդեռ հիմա մարդ չը գիտեր թէ ի՞նչ կ'ըլլան եկեղեցիին հասոյթները, քանի որ պատասխանատու մարմին մը չկայ մէջտեղ:

Խորհրդաւոր է՝ նոյն իսկ Առժամանակեային կազմութեան լուրջ ու շաղկապուն շնորհակալութիւնը: Իր Պէշիքթաշի եկեղեցին լքելով ինքզինքը փերիզիւղի Աւագերէց շինող քահանան, իրեն յանձնարարուած եռապա-

տիկ ցանկը կը կազմէ պաշտօն չընողունող անձերէ, եւ հետեւանքն այն կ'ըլլայ որ այդ ցանկէն ինն անձեր Առժամ. Թաղ. Խորհուրդը կը կարգուին Քաղ. Ժողովէն, եւ այդ իննէն վեցը հրաժարելով՝ կը մնան միայն երեք անձ: Այս երեք անձերուն Տեղապահին կողմանէ կը յանձնարարուի՝ իրենց ընկեր առնել 1900 ոսկի պարտք ձգող թաղ. Խորհրդոյ ծանօթ անդամները. բայց որովհետեւ՝ նոյն երեք անձինք կ'ընդգիծանան տեղապահական յանձնարարութեան եւ իրենք իրենց կողմանէ պաշտօնին յարմար անձեր կը ներկայացնեն, Տեղապահ եւ Քաղ. Ժողով անհետեւանք կը թողուն ինչիւրը, եւ թաղն այս պատճառաւ կը շարունակէ մնալ անտէր անտիւրական, ինքնակոչ Աւագերէցի մը քմահաճոյքին խաղալիք:

Ասիկայ գործելակերպ մ'է որ պատասխանատուութեան կ'ենթարկէ Տեղապահն եւ Քաղ. Ժողովը: Ահաւասիկ Լ'նտր. Ժողովոյ կողմանէ նկատուողութեան առնուելու արժանի կարեւոր խնդիր մ'էս, մանաւանդ որ թաղ. Խորհուրդը չընտրուելով՝ Լ'նտր. Ժողով ալ չի կազմուիր, Լ'նտր. Ժողովոյ երեք անդամներն ընտրելու համար:

Յ. Գ. Փ.

ԿԱՊԵՐՏԻ ՄԸ ՏԱԿ ՊԱՆՈՒԱԾ ԼՈԳԱՐԱՆ ՄԸ

Երբ տան մէջ լողարանի տեղ չունիք, կարելի է լողարան մը հաստատել տախտակամածին տակ, ինչպէս ցոյց կուտայ պատկերը: Կախարիչը գոցելով՝ վրան կապերու մը կը ծածկես, եւ բան մը յայտնի չըլլար: Ի հարկին պահարանի տեղ ալ կրնաս գործածել: Լողարանին յատակը ծակ մը պիտի բացուի բնականաբար, խողովակի մը միջոցաւ ջուրը առաջնորդելու համար դէպ ի կոյանոց:

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Յեն-Բաօ լրացրին խմբագիրներէն մին, ձեռագիր մը մերժելու հարկադրուած ըլլալով. — բան մը որ յաճախ կը պատահի լրասրութեան մէջ, — ձեռագրին տիրոջ հետեւեալ չըմեղանքի նամակը գրեց.

« Խիստ յարգելի՛ բարեկամ արեւու եւ լուսնոյ: Քու գերիդ քու ոտքերուդ առջեւ կը խոնարհի: Կ'երկրպագեմ քու առջիդ եւ քեզմէ թոյլտուութիւն կը խնդրեմ խօսելու եւ ապրելու:

« Ամբողջութեամբ նկատի ունեցայ քու խիստ յարգի ու պատուական ձեռագիրդ եւ հիացումով կարդացի զայն: Ահիւ եւ գողով կը վերադարձնեմ զայն քեզի: Եթէ համարձակէի հրատարակել զայն, մեր թերթին նախագահն անմաջապէս պիտի հրամայէր ինձ, իրրեւ օրինակ առնել այս դահարն, անոր ոճէն չը չեղիլ երբէք եւ բնաւ չը յանդիմանի անոր գրական արժէքէն ստորին որ եւ է գրութիւն հրատարակելու:

« Արդ, իմ խմբագրական երկայն փորձառութիւնս ինձ սովորեցուցած է որ, այսպիսի դահարներ տալու տարին անգամ մը միայն կրնան արտագրուիլ: Ահա՛ թէ ինչո՞ւ համար պէտք է ձեզ վերադարձնեմ ձեր ձեռագիրը: Կը պաղատեմ ձեզ, ներողամիտ եղէք ինձ: Ձեր ծառայներուն ծառան, կը խոնարհիմ ձեր ոտքերուն առջեւ: »

ԳԷՇ ԳԻՐԸ

Գէշ գիր մը անհոգութեան նշան է, եւ անհոգութիւնը ամբողջաբաւարութիւն է:

Երբ մէկուն բան մը կը գրենք, պէտք է հոգ տանինք որ մեր գիրը կարգացող կարգայ առանց դժուարութեան:

Եթէ, խօսելու ատեն, այնպէս արագ եւ այնպէս անորոշ կերպով խօսինք որ ո'չ որ բան մը կարենայ հասկնալ տառնց ճիշդի, նոյնն է՝ եթէ գրենք գիր մը զոր ո'չ որ կարենայ դիւրաւ կարդալ:

Գէշ գիր մը կրնայ տեղի տալ սխալ մտնքներու, որուն առաջին զոհերը մենք կրնանք ըլլալ: Լաւ գրուած նամակ մը, որուն հասցէն կրնայ դիւրաւ կարդացուիլ, ուշադրութիւնը կը գրաւէ գործատիրոջ մը որ պաշտօնեաներ ուզած է եւ գործի խնդրանքներ կ'ընդունի:

Գէշ գրուած նամակ մը կը յողնեցնէ կարգացողը, որ կը պատասխանէ տահաճութեամբ:

— Հիւրը մէկ ժամուան մէջ աւելի բան կը տեսնէ քան տանտէրը մէկ տարուան մէջ:

ՀԻՆՆ ՍԻՐԱԿՈՍԱ

Սիրակոսայի (նաւահանգիստ Սիկիլիա կղզիին արեւել. կողմը. հայրենիք Արքիմեոսի, Թէօքրիաի, Էպլէն) մէջ, մարմնակրթական մրցարան մը հարկադրու համար ո՛չ հետու այս արշաւատեղիէն, Բօլիգի վիղջային մօտ, ուր՝ ինչպէս պատմութիւնը կ'աւանդէ՝ Աթենացի պատերազմական պերիները լքուեցան՝ անօթութենէ մեանելու համար, անակնկալօրէն երեւան եկաւ ժայռին մէջ փորուած տաճար մը յունական:

Հրաշալի յունական ձօգայից մը, խառնաշփոթ զծաղրութեամբ մը, ինչպէս նաեւ նկարներ պատերու վրայ, զանաւեցան կատարելագոյն լաւ պահուած վիճակի մէջ: Այդ նկարներու մէջ կ'երեւին Եպիկլիւր, Հէրմոկրատ, Սիկիլիայի զօրապետը որ վտարուեցաւ և սպաննուեցաւ, Յոյն պերիներուն հետ շատ քաղցրութեամբ վարուած ըլլալուն համար: Լոյս աչխարհ եկան նաեւ Մինէրվայի արձան մը ոսկեզօծեալ անապաղիւծէ, և կոտրած կոթող մը՝ կղիպտական սիրուն գոյնով մը:

Բայց ինչ որ հնախօսներ ամէնէն աւելի թանկագին կը համարին, հինն Սիրակոսայի մէկ մեծ յատակապիծն է, որուն

վրայ բոլոր չէնքերը ներկայացուած են փոքրագոյն ծաւալով, մէջն ըլլալով նաեւ Յոյն թատրոնը:

Թէև նախորդ խուզարկութիւններ արդէն երեւան բերած էին անհետացած քաղաքին յատակագիծը և իր չէնքերուն ստուերապիծը, և սակայն այս նոր յայտնութիւն ո՛չ նուազ անպին է գիտուններուն համար, քանի որ կուղայ լրացնել կամ սրբապրել անոնց եզրակացութիւնները:

ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԻՕՆ. ԺՈՂՈՎ. — Կ/ր. Յունիս 12, Ընդհ. Ժողովը գումարուելով, Կրօն. Ժողովը ընտրութիւնը կատարեց: Ընտրուեցան եպիսկոպոսներէն՝ Տ. Սարգիս Տ. Սարգսեան, Տ. Գարեգին Խաչատուրեան և Տ. Սմբատ Գաղաղեան. Ծ. Վարդապետներէն՝ Տ. Արսէն Վեհունի, և Տ. Տաճատ Պատմաճեան. Աւագ քահանաներէն՝ Տ. Տրդատ Պօյաճեան, Տ. Աբրահամ Իպէկեան, Տ. Արիստ. Հիսարիան, Տ. Տաճատ Փաշաեան և Տ. Հմայեակ Էքէրճեան. քահանաներէն՝ Տ. Յուսիկ, Տ. Թովմա Շիկահեր, Տ. Վահրամ Յակոբեան և Տ. Երեմիա:

ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎ. — Բացարձակ մեծամասնութեամբ ընտրուեցան միայն Տեառք Սարգիս Գնաճեան, Թաղուր Արեւեան, Սարգիս Էսմէրեան, Խաչիկ Սվաճեան, Պետրոս Ատրուհի և Բարսեղ Երկանեան:

Համեմատականի մնաց միւս ութ անդամներուն ընտրութիւնը, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Կիրակի: Համեմատականի երկպառակ ցանկին մէջ մտած են Տեառք Գ. Գալսէրլեան, Կ. Բարունի, Եղուարդ Շիրինեան, Արթ. Մաղաքեան, Վ. Թօշիկեան, Յ. Տէրունի, Թ. Իսրայէլեան, Եղուարդ Գարակէօպեան, Հ. Մէրկերեան, Տ. Բ. Էնֆիլէճեան, Պարզ և Փափագեան, Սարգիս Թուլուքեան, Գէորգ Սիրիքէճեան, Յ. Գիմաքեան և Յ. Այճեան:

ՌՕՊԷՐԹ ԳՕԼԷՃԻ այս տարուան Հայ չրջանաւարտներն են. Պ. Պ. Արամ Կ. Գոնտայեան և Հայկ Մելքոնեան (Պատկաւոր դիտութեանց), Յովհ. Թիւրապեան, Կարապետ Տ. Մարտիրոսեան, Հրանդ Յ. Փափագեան և Յակոբ Յնտղիսեան (Պատկաւոր դիտութեանց վաճառականութեան մէջ), Պօղոս Սվաճեան (Պատկ. Արուեստից), Գրիգոր Նարինեան և Հրանդ Ա. Ֆէնէրճեան (Պատկ. Գիտութ. Գաղաքային ճարտարարուեստի մէջ):

— 10 —

է ձեզ նկատմամբ, բայց չմտածե՞ց ձեր հօրը զրկել զձեզ:

ՍՍՐԳՍԵԱՆ. — Անշուշտ մտածեց, բայց չէր կրնար բան մը ընել: Հօրս մականունը հարցուց, բայց ես չէի գիտեր. միայն անունը կրցայ ըսել որ Սարգիս է. հարցուց թէ ո՞ր գաւառէն եմ, բայց ես ի՞նչ պատասխան տալս չէի գիտեր: Առաւօտեան մօտ անտառէն դուրս ելանք, և իշխանուհին իր ճամբան շարունակեց. շատ տեղեր պտըտեցաւ, ես ալ միշտ հետն էի, ծնողքիս հետքը կը փնտէր միշտ, բայց կարելի չեղաւ գտնել զանոնք: Վերջապէս ալ յոյսը կտրեց ծրնողքս գտնելէ, և մականունս Սարգսեան գրաւ: Կը սիրէր զիս և հետս շատ անուշութեամբ կը վարուէր. իր գաւառներն ալ իր օրինակին կը հետեւէին: Վարժարան գրաւ զիս, և ես իր փոքր գաւկին հետ դասընկեր եղայ, և առած ուսմանս շնորհիւն է որ հիմա այսպիսի նշանաւոր դիրքի մը հասած եմ: Անտառին մէջ պատահած զրգաբաղդ գէպքէն յետոյ ո՛չ մէկ լուր առած եմ ո՛չ հօրս և ո՛չ եղբօրս վրայ:

ՄԻՀՐԱՆ. — Որչա՛փ պիտի ուրախանար ձեր հայրը, եթէ զձեզ տեսնէր այսպէս հարուստ եւ նշանաւոր մարդ մը եղած:

ՍՍՐԳՍԵԱՆ (Զգածուած). — Հա՛յր, եթէ տա-

— 11 —

կաւին ողջ ես, և բաղդն ունենայի զքեզ գլուխելու, որչա՛փ գորովով պիտի սփոփէի վերջին օրերդ: Սակայն դուցէ քու և մօրս պերեզմանները շատոնց ծածկուած են մամուռով: Կարելի է որ եղբայրս տակաւին ողջ ըլլայ: Արդեօք ի՞նչ կ'ընէ. ինչո՞վ և ինչպէս կ'ապրի: Ո՛հ, եթէ յաջողէի գտնել զայն, որչա՛փ ուրախութիւնով պիտի ներէի անոր և զայն կուրծքիս վրայ սեղմէի:

ՄԻՀՐԱՆ. — Հա՛յրիկ, թերեւս նախախնամութիւնը առանց նպատակի չէ որ բերած է զձեզ այստեղ, այս լեռներու մէջ: Կարելի է որ այս տեղերը պիտի գտնէք ձեր հայրը և ձեր եղբայրը:

ՍՍՐԳՍԵԱՆ. — Ի՞նչ յոյսով: Կարելի է որ այս տեղերը գտնուին անոնք. բայց ի՞նչպէս գտնեմ զանոնք: Այս տեղի լեռներու շղթայները շատ երկայն են: Ասկէ դատ, իմ հեռանալէս ի վեր շատ ժամանակ անցած է: Մարդիկը նոր են: Այդչափ ժամանակուան մէջ որչա՛փ փոփոխութիւններ կը պատահին: Ո՛հ, յոյսով ինքզինքս չեմ կրնար խաբել: (Ոսփի կ'իլնէ:) Ո՛վ մեծդ Աստուած, դու կը տեսնես արդէն թէ ի՞նչ զգացումով տողորուած եմ: Աւելորդ է քեզ բացատրել սրտիս բաղձանքը: Երթա՛նք, Միհրա՛ն,

Ի՞նչ ԲԱՆԻ ՄԷՁ ԿԸ ԳՏՆԷՔ

ԵՐՁԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ

Սաղամ ենք հաւել հետեւեալ պատասխանները .

Այն օրը երջանիկ եմ, երբ անձկութեան մէջ զանազան անհասկացողութեան մը կրնամ թէ՛ նիւթապէս և թէ՛ բարոյապէս օգնութեան փութալ :

Տ. ՏՕՂԱՄԱՃԵԱՆ

«ՄԵՂՈՒ» . — Տօղրամահեան էֆ. իր սոյն սկզբունքն անմիջապէս ալ կը կիրարկէ, 100 զրոյ զրկելով մեզ, ի նպատակ հէյ Գասպար էֆ. Չերազի :

Բարձրագոյն վարժարանէ մը վկայուած չեմ, բայց այս աշխարհի վրայ երջանկութիւնը տեսնելու իմ կերպս՝ ո՛չ հարստութեան մէջ է, ո՛չ մտաւոր զարգացումի, ո՛չ ալ փառաւոր տիտղոսներու մէջ : Ես կը տեսնեմ և կը զգամ երջանկութիւնը, երբ կրնամ մխիթարել նմաններս, զժբազդները բնականաբար : Այս է ըստ իս, այս աշխարհի մէջ երջանիկ լուր . միակ միջոցը :

ՄԱՐԳԱՐԻՏ

Ծանօթ լեզուագէտ-բանասէր Ստեփան էֆ. Կուրաթեան մեզ կը հաղորդէ գրագէտ-թիշկ ողբացեալ Տօր. Տ. Քարամաճիի հետեւեալ սիրուն ոտանաւորը, զոր հաճոյքով կը հրատարակենք .

ԳԻՍԱԽՈՐԸ

Լուսազուարթ աչքերու պէս փալիլուն, Աղամանդեալ բիւր ասղերով յասակուած Լուրք կապոյտի մեջ՝ լուսանք այցելուն կը սաւառնի, ճիւղերի առեղծուած .

Շղարանիւք, երեւային վարսերուն Լուսացնուղ հիւսք ցանած իր ետին, Ո՛ւրկէ կուգայ զքօսաւորչիկն այս սիրուն, Թափառայած՝ ո՛ւր կը դառնայ վերսին :

Ի՛նչ անծանօթ արեգակներ դարաւոր, Ի՛նչ աշխարհներ հա կը տեսնեմ անհամար, Անմասշտիկ անհունին մէջ անհաւոր :

Ինչե՛ր ունի մեզ խօսելիք անոցմէ, Բայց անոց ի՛նչ կրնայ ըսել մեզ համար... Ո՛հ, խեղճ երկիր, հուր իղձերդ քող պատկէ :

ՏՕՔԹ Տ. ՔԱՐԱՄԱՃԻ

18 Մայիս 1910

ԿՈՇԻԾՆԵՐԸ դարմանել բոյսերու միջոցաւ . — Կոշիծները գիւրաւ կը դարմանուին առանց ցաւի և անվտանգ, վրան դնելով — չորս կամ հինգ անգամ կը բաւէ ընդհանրապէս — կանթեղիտի (գորդանդըն օրոյ . chélidoine) հիւթը կամ «կաթ»ը :

Կանթեղիտը երկայնակեայ տունկ մ'է, ուրկէ՝ եթէ վերաւորէնք դայն՝ կծու, մաշեցուցիչ : Հիւթ մը կը հոսի : Երբ ճզմենք, զարչելի հոտ մը կ'արձակէ : Հիւթը գեղին է, ինչպէս նաև ծաղիկը որ կը ներկայանայ հովանոցակի ձևով :

Այս տունկ կը գտնուի հին պատերու շուրջին տակ :

Թղենիին հիւթն ալ միւսնոյն բժշկական յատկութիւնն ունի կոշիծին համար : Աւելի մեղմ կերպով կը ներգործէ, առանց ձեւերն արատաւորելու :

ԼՈՅՍ՝ ԱՌԱՆՅ ԿՐԱԿԻ . — Գիշերը լոյս ունենալու համար, առէք ճերմակ ապակիէ սրուակ մը, ձուածե և մէջը դրէք փոսիորի կտոր մը ոլունի (պեղեղիա) մեծութեամբ : Սրուակին երեք երրորդ մասը ձէլով լեցուցէք և բերանը ամուր փակեցէք : Երբ լոյսի պէտք ունենաք, կը բանաք սրուակին բերանը, որով դուրսի օդը ներս կը թափանցէ : Յետոյ նորէն կը զոցէք : Սրուակին պարապ միջոցը պիտի լուսաւորուի և կանթեղի մը չափ լոյս պիտի արձակէ : Սրուակին իր այս վիճակին մէջ կրնայ ամբողջ տարի մ'օգտագործուիլ :

— 12 —

քիչ մը պտրտինք սա շրջակայները և զուարթմանանք : Ամէն բան կուտայի, եթէ կարենայի տեսնել այն խրճիթը ուր ծնայ, այն պարտէզն ուր կը վազվզէի, և այն ծառերն որոնք մեր լեռներու ստորոտը կ'աճէին : Թէև շատ տարիներ անցած են անկէ ի վեր, բայց մէկ անգամ տեսնելուս՝ կրնամ ամէն բան ճանչնալ :

ՄԻՀՐԱՆ . — Աշտուր արթնցնե՛մ :

ՍԱՐԳՍԵԱՆ . — Ո՛չ, թո՛ղ քնանայ : Զանկեայ ըստ չենք ձգեր, ինչպէս զիս ձգեցին : Եւ գինէ հոն շուշաններով փունջեր կը կապէ . երթանք ըսենք անոր որ այս քեզին չհեռանայ եւ եղբօրը նայի :

ՏԵՍԻԼ Դ.

ՄԱՐԻԱՄ (Առանձին . մեկ ձեռք շուշաններու փունջ մը բռնած է, միւս ձեռք՝ կուծով ջուր) .

— Ա՛խ, որչա՛փ կը սիրեմ շուշանները : Առանց արծաթի գոյնը մեզի կը յիշեցնէ թէ մենք ալ հողիով մաքուր պիտի ըլլանք և մեր կարգին պիտի զարգարենք բնութիւնը : (Տեսնելով Առոճը որ կը փնակայ) Աստուած իմ, ի՛նչ կը տեսնեմ, անծանօթ տղայ մը որ թուփին տակ կը քնանայ : Ծառ ճոխ հաղուած է, և քովը կողով մը ելակ

— 9 —

այսպէս, եղբօրմէս լքուած, անտառին մէջ մնացի մինակ :

ՄԻՀՐԱՆ . — Ձեր եղբայրն անխիղճ և անխոհեմ մարդ մըն է եղբր :

ՍԱՐԳՍԵԱՆ . — Ի զուր կը պոռայի, զանկեայ կը կանչէի, ձայնիս արձագանդն էր միայն որ ինձ կը պատասխանէր : Սկսայ գէպ ի մեր տունը վազել, որչա՛փ ուժով որ կրնայի, բայց չփոթած ըլլալով, ճամբէս շեղեցայ, և որչա՛փ աւելի կը վազէի, այնչա՛փ աւելի կը հեռանայի այն տեղէն ուր կ'ուզէի հասնիլ : Սարսափելի փոթորիկը վախցուց զիս . կայծակը, ամպերու որոտումը և հեղեղանման անձրևը վախս կը սաստկացնէին : Կը վախնայի մինչև անգամ որ չըլլայ թէ հեղեղներու մէջ խեղդուիմ : Այս սարսափին մէջ շերմեռանդութեամբ աղօթեցի և Աստուած լսեց աղօթքս : Դաշտին մէջ հիանալի կառք մը երեւցաւ . երկու լապտերներով լուսաւորուած : Կառքին մէջն էր իշխանուհի Հիւրիւքեարը՝ իր գաւազներով : Անոնք լսեցին իմ աղաղակներս, լացս ու կոծս : Կառքը կանգնեցաւ . ծառան՝ գէպ ի իմ կողմս վազեց և զիս տարաւ իշխանուհիին քով, որ վրաս գթալով՝ իր հետ տարաւ, թէև ջուրը աղբիւրի պէս կը վազէր վրայէս :

ՄԻՀՐԱՆ . — Իշխանուհին վեհանքն դռները

ՊԱՏՐԻԱՐԲԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՅՈՒՆ

Մինչ այս ատկերը կը գրենք, Բնդհ. Ժողովը արդէն իսկ իր Օրակարգին մէջ մտցուցած պէտք է ըլլայ Պատրիարքի ընտրութեան հարցը, այլ եւս վերջ տալու համար Տեղապահին գործունէութեան, որուն ծանօթ է հանրութիւնը անոր Առանցի առաջնորդութեան շրջանին:

Քանիցս կարգացինք հաւանական ընտրելիներու մասին. մէն մի կալիսկոպոս իր մարդն ունի՝ քանի մը օրը անգամ մը թերթերու մէջ իր առաւելութիւնները մատնանշող: Եպիսկոպոսներու խումբին մէջ մէկ երկու պատկառելի, արժանաւոր և փորձառու բացառութիւնները ընդունելով հանդերձ, չենք վարանիր յայտնելու թէ մնացեալներուն անունն անգամ ինքորոշ ներքէջեր կրնար ըլլալ՝ սակայն առաջ կատարուած ընտրութիւններու միջոցին: Գուրա ձգելով իր գերազգ հիւանդութեանը պատճառաւ երբեմնի գործունէաց և եռանդուն, իսկ այսօրուան լքեալ Գնիւ կալիսկոպոս, Թուրքիոյ կալիսկոպոսաց դասը հաղլու իր մէջ համբել կրնայ վեց հոգի, որոնցմէ կ'ուզուի ընտրել Պոսոյ Պատրիարքը. ինչո՞ւ սակայն, կ'աջակցինք ընտրական օրէնք մը — բացարձակապէս ո՛չ: Թո՛ղ թէ այդ վեցն իսկ իրար միտակ կը ջանան յայտնի թէ ծառակ:

Ստացգ է, սովորութիւն է եղած կալիսկոպոսներէն ընտրել Պատրիարքը, երբ սակայն Հայ եկեղեցականութիւնը իր մէջ կրնար համբել ընտրուելու իրաւունք ունեցող 30 ի մօտ կալիսկոպոսներ, որոնցմէ յարմարագոյնն ընտրել գիւրին կ'ըլլար:

Այժմ տարբեր է հանգամանքը. աչքառու և կարող կալիսկոպոսներէն կարելոր մաս մը կը գտնուի արտասահման և երուստղէմ, իսկ Պոլիս գտնուող կալիսկոպոսներէն իւրաքանչիւրին վրայ մէկ մէկ պատմութիւն կը շինուի, յաջողցնելու համար ծանօթ քեֆեմի մը ընտրութիւնը:

Բնդհ. Ժողովոյ յարգելի անդամները մէկ նկատում միայն պիտի ունենան, որ է եկեղեցւոյ և հանրութեան շահը, ու պիտի կեդրոնացնեն իրենց քուէները միայն արժանաւորին վրայ, պիտի աւելնեն ևս որ Ազգը զոյգ կաթողիկոսներ ունի ողջ, որոնք կրնան մէկ օրէն միւս կալիսկոպոսի վերածել ընտրուած Պատրիարքը, վարդապետներէն կամ այլաբանալ քահանաներէն: Եթէ այսօր Հայ եկեղեցականութիւնը վեց կալիսկոպոս միայն կրնայ համբել Պոսոյ մէջ, կը համբէ սակայն նոյնքան վարդապետներ, ու թերեւ աւելի այլաբանալ քահանաներ: Գաղղիւղի երբեմնի Պատրիարք տէրութիւնը այսօր Քիւպրոսի Սրբազան է եւրոպական կեդրոնի մը մէջ: Եթէ ո՛չ քահանա-

ներուն, գէթ վարդապետներուն մէջ կը կարծենք թէ կարելի է գտնել աւելի արժանաւորներ, քան թէ ծանօթ աթոռաբազմ կալիսկոպոսներուն մէջ:

ԿԱՐԱՊԵՏ ՅԱԿՈԲԱՆ

ՄԵՂՈՒ. — Ժեշգ է թէ վարդապետներէն ալ կարելի է ընտրել Պատրիարք և յետոյ կալիսկոպոսացնել: Բայց Արշարունի Արքեպիսկոպոսի ներկայութիւնը այդ միջոցին դիմելու պէտք չի ձգեր առայժմ: ՄԵՂՈՒ յարմարագոյն ընտրելին է Ն. Սրբազնութիւնը, ինչպէս որ բացառորդաւ ենք մեր առաջնորդող յօդուածին մէջ:

ՀԵՆՐԻԿՈՍ Գ. Ի ՇՈՒՆԵՐԸ

Հենրիկոս Գ., որ յիմար չապլուքիւններ կ'ընէր՝ ունենալու համար հազուագիւտ թաշուներ և որսի շուներ, մեծ ծախքերով իզմիրէն բերել տուած էր երեք շնիկ, որոնց անունն էր՝ Բիթի, Միմի և Լինին: Ասոնք կը թուեցան՝ պահապանի պաշտօն կատարելու թագաւորին մօտ: Ամէն գիշեր, կարգաւ կը սպասէին, իրենց թաթիկները կաթնոցեցած այն կողովին դէմ որ իրենց բնակութեան յատկացուած էր:

Մօտը դրուած ժամացուցի մը հնչիւնը կը ծանուցանէր իրենց՝ փոխանակուելու պահը: Երբ Թիթի, որուն սպասելու կարգըն էր, լսէր ժամացուցին հնչիւն ձայնը որ իր պաշտօնին վերջացած ըլլալը կ'իմացնէր, Միմին թաթիկները կամ մէկ ակնիւն խածնելով կ'արթնցնէ, որպէս զի ելնէ և պահակի պաշտօնը կատարէ իր կարգին: Միմին կերպով Միմի կը յաջորդէր Լինին, և այսպէս այս երեք պահապանները, ժամ առ ժամ, իրարու կը յաջորդէին, մինչև լուսնալը:

Երբ Գլէման արեգման Բարիզէն Սէն Գլուտ եկաւ սպաննելու համար Հենրիկոս Գ. և առաջնորդուեցաւ թագաւորին սենեակը, Լինին հաջելով վրան խոյացաւ և ուղեց խածնել: Թագաւորը, շանը հաջիւններէն նեղանալով, հեռացնել տուաւ զայն միւս երկուքին հետ, և այս միջոցին էր որ Հենրիկոս Գ. ընդունեց արքայապան սրեղային դանակի երկու հարուածներն և ինկաւ արիւնաթաթախ:

Շուները զարմանալի կանխատեսութիւն մը կամ նախազգացում ունին երբեմն:

«ՄԵՂՈՒ»ի Տպարանին մէջ կը տպագրուին, ճաշակով ու խմամով Գիրք, ամեն տեսակ Ծանուցումներ. Մահազդ, Ընկալագիր, Նամակագրութիւն, Պահաւան, Այցեւոր, Եւայն, Եւայն: ԳԻՆԵՐԸ ԶԱՓԱՆՈՐ

ԱՆՇԱՆՈՒ ՊԶՏԻԿ ԱՐԶԵՍՏԵՐ

ԶԱՌՂԱՍ ՊԱՇՏՈՆԵԱՅՆ

Նիւ Եօրքի նորաձեւութեանց մեծ վաճառատուններուն մէջ, տեսակ մը պաշտօնեայ կայ որուն վրայ գաղափար չունին մեր երկրին մէջ: Միութեք-Քլէրքը ստեղծն է, սխալ գործող՝ ձախող պաշտօնեայն, քաւութեան նոխաղը:

Երբ որ յաճախող մը գանդատ մը կ'ունենայ, — և յաճախողները բանէ մը կը գանդատին միշտ —, զինքը կ'առաջնորդեն տնօրէնին քով, որ համբերութեամբ մտիկ կ'ընէ գանդատը, դանդաղորդաւ առարկան շատ աննշան բան մը կ'ըլլայ երբեմն ալ. յետոյ, կը կանչէ Միութեք-Քլէրքը, որ կուզայ վարանող գէմքով:

— Պարո՛ն, կ'ըսէ տնօրէնը, ա՛յ կը բաւէ. սխալ սխալի վրայ կը գործէք. բայց ստիկայ չափն անցուց: Ա՛յ գործ չունիք այստեղ. պայէք արկղակալին քով և կարգադրեցէք ձեր հաշիւը:

Ինչո՞ր արգարացումի քանի մը բառ կը թօթօվէ, գանդատող տիկնոջ վրայ թախանցող ակնաւոր մը կը ձգէ և դուրս կ'ելնէ:

Տանէն ինք, յաճախողունին բարկութիւնն անմիջապէս կ'իջնէ, և կը միջնորդէ տնօրէնին քով և կը խնդրէ որ այսչափ խոտութեամբ չի վարուի պաշտօնեային հետ, Տնօրէնին ուղածն ալ այս է. զիջում բրած ըլլալ այնչափ վեհանձն սրջափ շնորհալի խնդրանքի մը: Կը կանչուի «սխալող» պաշտօնեայն որ չը գիտեր թէ ինչպէս շնորհակալ ըլլայ, և յաճախողունին կը մեկնի վաճառատունէն, բարի գործ մը կատարած ըլլալու քաղցր պատրանքով մը: Վերադին պիտի գայ:

Եւ Միութեք-Քլէրքը կը շարունակէ իր շանթարկելի պաշտօնը բարկացողներու դէմ, և լայնօրէն կ'աղբի:

ԺԱՆՕՅԻ ՊԱՐԶՄՏՈՒԹԻՒՆԸ

Պարտիզպան մը՝ հազուադիւտ տեսակէ երկու խոշոր թուղ կը յանձնէ իր ծառային, իր կողմէ նուէր տանելու համար Պիւֆօնի:

Ճամբան, ծառայն կը հրապուրուի թուղերուն գեղեցկութենէն և կը փորձուի մէկ հատը ուտելու:

Պիւֆօն, որ պիտէր թէ այս նոր բերքէն երկու հատ պիտի զրկուէր իրեն, շատ զարմացաւ երբ տեսաւ թէ մէկ հատ կը բերուի իրեն:

Ռը է միւսը, հարցուց ծառային: Ծառայն, զարնուրած, խոտովանեցաւ իր յանցանքը:

— Ա՛հ, զոչեց ընտալամագէտը, ինչպէս ըրիր ասիկայ:

Ծառայն վայրկեան մը Պիւֆօնի երկուսը նայեցաւ, յետոյ արիւնալով թուղն առաւ, ստկեց և կուլ տուաւ, և գիտունին դառնալով.

— Այսպէս ըրի, պարոն Կոմս, բա՛ն:

ՓԱԽՈՒՍԻ ՃԱՄԲԱՅ

Տեղապահին դէմ եղած ամբաստանութիւններուն քննութիւնը յանձնուած էր Նախարարին յիշաններուն: Աստիք գրաւորապէս կը հրաւիրեն Տեղապահը՝ բացատրութիւն տալու կարգ մը կէտերու մասին: Տեղապահը կը մերժէ պահանջուած բացատրութիւնները տալ, առարկելով թէ ինքն առանձնապէս որեւէ գործունէութիւն չէ ունեցած և պարզապէս գործադրած է Վարչութեան տուած որոշումները:

Ասիկայ պարզապէս փախուստ տալ է համարադրութեան: Տեղապահը չէ կարող ուրանալ իր առանձնակի գործունէութիւնները: Եթէ ինքն ուրանայ, Պատրիարքարանի, Եկեղեցիներու, Դպրոցներու, Որբանոցներու, Հիւանդանոցի քարերը կ'աղաղակեն, և առանց ժողովներու որոշման ըստ հաճոյս կարգադրած գործերն իրենք լեզու կ'ելնեն ու կը բողոքեն: Ամէնէն պզտիկ ու ամէնէն թարմ օրինակը տալու համար, յիշենք թէ, տակաւին քանի մ'օր առաջ, Տեղապահը կ'երթայ Ֆէրիդիւղի եկեղեցիին խորհրդարանը կը նստի, և Առթամանակեայ Թաղ. խորհուրդէն մնացած երեք անդամներուն կ'առջարկէ որ, եկեղեցւոյն սնտուկէն իննս ամիս շարունակ 45 ական ոսկիէն 405 ոսկի աւելորդ գրամ մը իրեն տալով և ուրիշ այս կարգի մասնակցութիւնով 1900 ոսկի պարտք դիզող հին Թաղ. խորհուրդին անդամները իրենց ընկեր առնեն և այդ կերպով ամբողջացնեն Թաղ. խորհրդոյ կազմը: Սոյն երեք անգամք իրաւամբ կը մերժեն այս առաջարկը, ինչպէս գրած ենք ռաբի յօդուածի մը մէջ, և իրենց յարմար տեսած ընտրելիները կը ներկայացնեն՝ Փաղ. ժողովին ուղղեալ գրով մը: Եւ փոխանակ անմիջապէս ընդունուելու սոյն դիմումը, խնդիրն անհետեւանք կը թողուի, պարզապէս անոր համար որ ներկայացուածները Տեղապահին ուղած անձերը չեն: Ասոր ալ հետեւանքն այն կ'ըլլայ որ չաքթիներէ ի վեր Թաղ. խորհուրդը չի կազմուիր, թաղին հասցիները մարդ չը գիտեր թէ ինչ կ'ըլլան, և մահաւանդ Թաղ. խորհուրդ չընտրուելովը՝ Ընտր. ժողով ալ չը կազմուիր և Ընտր. ժողովոյ մէջ թաղին երեք ներկայացուցիչներն ալ չեն ընտրուիր, և այս կերպով՝ Ֆէրիդիւղ, Նշան-Թաշ, Շիշլի, Սինէմ-քէօյ, Վերին-Բանկալղի, ընդարձակ թաղը կը զրկուի ժողովներու և Պատրիարքի ընտրութեան մէջ իր ձայնն ունենալէ:

Այս և այսպիսի բազմաթիւ ազգամիտ արարքներ պատասխանատու չեն ընել Տեղապահը, և կրնա՞յ իր օձիքն ազատել « Ես առանձնակի բան մը չեմ ըրած եւ

ժողովներուն որոշումը միայն գործադրած եմ » ըսելով, մինչ ամէն մարդ պիտէ թէ մէկ երկու ժողովականի ներկայութիւնը ժողով համարուած է յաճախ, և շատ մը կարգադրութիւններ ալ առանձին ըրած է: Օրինակ՝ կրնա՞յ ցոյց տալ թէ ո՞ր ժողովին որոշումով 70 ոսկեայ ոչինչ գումարով մը ծախած է հողերոյ Օհանեան եկեղեցւոյն Եյուպի եկեղեցիին նուիրած՝ զմրուիտ քարով ընդլուծուած թանկարժէք Ս. Յակոբայ աջր: Թուենք տակաւին « առանձնակի գործունէութեան » օրինակներ:

Փախուստի հնարքներն անօգուտ են, Սրբազան, չէնք շնորհ պէտք է ներկայանաք Յանձնաժողովին և պահանջուած բացատրութիւնները տաք, ուրիշ ճար չկայ: Ըսէք մանաւանդ թէ ո՞ր ժողովին որոշումով և ո՞ր օրէնքով չորս տարի երկարած զեցիք տեղապահական պաշտօնը, տարածայնելով թէ Ընտր. ժողովոյ գումարումը արդիւրեւ է, մինչ ահաւասիկ հակառակը կը հաստատուի: Յ. Գ. Փ.

ԻՆՇՈՒՄ ՓՈՔՐԻԿՆ ՄԱՌԻ

Անմեղ զոհը չե՞ս միթէ մօրեղբօրդ միամտութեան, որ կեանքդ փրկել կարծեց, դարմանումիդ համար պէտք եղած 15 ոսկիի չնչին գումարը քարացած սրտէ մը ստանալ յուսալով և այդ յոյսով օրօրուելով՝ մինչև վերջին շունչդ աւանդելդ:

Յանցանքն որոշուն է սակայն. այդ քար սրտին թէ՛ մօրեղբայրդ, որ շատ մօտէն սերտած պէտք էր ըլլալ նկարագիրը իր մարդուն, որուն վրայ հիացողներէն մին եղած էր տարիներէ ի վեր:

Մօրեղբայրդ պէտք է՞ որ այդ քարացած սրտէն՝ կեանքի յետին պայքարիդ մէջ՝ օգնութիւն յուսար և օրեր անցնէր եւ զքեզ ալ մահուան դուռը հասցնէր, փոխանակ զգայուն մարդոց գուման ախ առնելու և անմիջական կերպով օգնութիւն փութացնելու քեզ:

Այո՛, դուն զոհն ես մօրեղբօրդ միամտութեան որով այդ անկարեկիր մարդուն չափերուն ծառայեց ընդ երկար: Այդ սեւազգեստը՝ կեանքդ փրկելու համար իրմէն խնդրուած 15 ոսկիին փոխարէն մուրհակ կը պահանջէ, և հայրիկդ չանդրադառնար թէ որո՞ւ, ինչ տեսակ մարդու հետ է գործը. « Բանի մ'օր ետքը եկուր » խօսքէն ալ չարթննար թէ ինչ ապառաժ սրտի մը ապաւինած է, և օրերով ձեռքերը ծալած կը սպասէ եւ կը յուսայ, մինչև որ յետին շունչդ կ'աւանդես. կ'սպասէ, փոխանակ բարեկամներու դիմելու և շուտ դարման հասցնելու քեզ: Ահա՛ թէ ինչպէս անմեղ զոհը եղած ես մօրեղբօրդ կոյր հաւատքին անզկայ մարդու մը հանդէպ:

Այս դժբաղդ եղելութենէն չազդուող սիրտ մը չեմ կրնար լրեւակայել, և ես ալ ցաւելուս համար է որ կը գրեմ ներկայ տողերը: ՎԵՐԳԻՆ

ԺԱՍԱՆՑԻ ԲԱԺԻՆԸ

Երկու ընկերներ ճամբուն վրայ շրջաթայ մը կը գտնեն. իրենց մէջ վէճ կը ծագի թէ որո՞ւ պիտի պատկանի շրջան, կ'որոշեն որ ամենանշանաւոր սուտը խօսողը տէր ըլլայ անոր:

Մէկը կ'ըսէ. սա դիմացի միջնաբերդն գաղաթիւ ճանճ մը հստած է:

— Այո՛, կը պատասխանէ միւր. կը տեսնեմ, թեւերն ալ կը շարժէ կոր:

Դարձեալ վէճ կը ծագի թէ ո՞վ խօսեցաւ ամէնէն մեծ սուտը: Այդ միջոցին քահանայ մը կ'անցնի և վէճին պատճառը կը հարցնէ: Խնդիրը կը բացատրեն իրեն և անոր վճիռին կը դիմեն:

Քահանան կ'ըսէ թէ « Ես որ կեանքիս մէջ բնաւ սոս չեմ խօսած... »:

— Կեցի՛ր, Տէր Հայր, կեցի՛ր, կը պառան երկու վիճողներն ի միասին, կեցի՛ր, այս շրջան քեզի կը պատկանի...:

Եմերիկեան թերթ մը վերջերս հետեւեալ կերպով կը ծանուցանէր նշանաւոր կրօնաւորի մը մահը.

« Վերապառուելի այն ինչ այս օր մեկնեցաւ երկրէս ուղղակի դէպ ի երկինք »: Յաջորդ օրը, կատակաւոր ընթերցողէ մը հետեւեալ հեռագիրը կը ստանար.

« Այն ինչ կրօնաւորը տակաւին չի հասաւ երկինք: Հասկցէ՛ք թէ ինչ եղած է. շատ մտահոյ եմ:

Ասորադ, ՍՈՒՐԲ ՊԵՏՐՈՍ »

— Այրի Տիկ. Արշալոյս Գաղաղեան, իր Ամերիկա մեկնումին առթիւ, Ազգ. Հիւանդանոցի Ֆէրիդիւղի Օժիւղ. Մասնախումբի Ատենապետ Տիար Գառնիկ Վարժապետեանի իրաւասութիւն տուած է, խախել ճառը Պօթմանը կայարանին մօտ իր ունեցած 238 կանգուն մէկ հողը և փոխարժէքը յատկացնել Ազգ. Հիւանդանոցի կարեւոր մէկ պէտքին:

— Միւսնաբնակ Տէր և Տիկ. Յովն. Ֆէնէրճեան երկու ողջ ոչխար նուիրած են Ազգ. Հիւանդանոցին, Ֆէրիդիւղի Մասնախումբին միջոցաւ:

ՇԱՐՔՈՒԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑԸ

ՅՈՒՆԻՍ 16—21

- 16 Եւ. Յովն. Կրպ. Եւ Արաւագիկն Եպս.
- 17 Ուր. Պահք:
- 18 ԿՇԲ. Ս. Գր. Լուս. Ելն ի վիճակէն:
- 19 Կիւր. Տօն Կարող. Եկեղ. Ս. Էջմիածնի:
- 20 Բե. Ս. Մանկանցն Բեքդեմի:
- 21 Գե. Ս. Կուս. Նունեայ Եւ Մանեայ: Վր. Բն. Լուսնի. Ժ. 11, ր. 53:
- 22 Գե. Պահք:

ՏՊԱԳՐ. Յ. Գ. ՓԱՆԳԱՇԵԱՆ